

LIITE 1: Perustelumuistio

Eräiden hankkeiden rahoitus innovaatorahaston varoilla (HEL 2018-012111)

Kaupunginhallituksen elinkeinojaosto 11.3.2019

Taulukko 1. Innovaatorahaston uudet hanke-ehdotukset

	Toteuttaja	Hanke	Haettu rahoitus 2019	Myönnettävä rahoitus 2019	Haettu rahoitus 2020	Sidottava rahoitus 2020	Haettu rahoitus 2021	Sidottava rahoitus 2021	Haettu rahoitus yhteensä 2019-2021	Myönnettävä ja sidottava yhteensä 2019-2021
1	Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy	Helsinki XR Center	187 294	187 294	142 524	142 524	142 524	142 524	472 342	472 342
2	Yhteismaa ry.	Naapurusto hoivarinki	57 500	0	22 000	0	-	-	79 500	0
YHTEENSÄ			244 794	187 294	164 524	142 524	142 524	142 524	551 842	472 342

Taulukko 2. Innovaatorahaston uusien hanke-ehdotusten sääntöjen ja rahaston käytön periaatteiden mukaisuus

	Toteuttaja	Hanke	Luo tulevaisuuden elinkeino-perustaa	Luo tulevaisuuden osaamis-perustaa	Kaupunki-strategian mukainen	Edistää yrityseko-systeemiä / luo kokeilu-alustaa	Muut arviointikriteerit
1	Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy	Helsinki XR Center	X	X	X	X	
2	Yhteismaa ry.	Naapurusto hoivarinki		X	X		

1 Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy: Helsinki XR Center

Toteutusaika:	3/2019 – 12/2021
Yhteistyötahot kaupungilla:	Helsingin kaupunginkanslian elinkeino-osasto
Yhteistyötahot muualla:	FIVR - Finnish Virtual Reality ry (hankekumppani), Helsingin Yliopisto (tutkimusyhteistyö), Varma (tilat), NewCo Helsinki (yrityspalveluita), Business Finland (yritysneuvontaa, rahoitusasiantuntemusta ja tuotekehitysrahoitusta)
Kokonaiskustannukset:	1 936 300 euroa

Rahoitustarve	Innovaatorahasto, €	Muu rahoitus, €	Rahoitusesitys	Innovaatorahasto, €
2019	187 294	614 960	2019	187 294
2020	142 524	641 136	2020	142 524
2021	142 524	207 836	2021	142 524
Yht.	472 342	1 463 932	Yht.	472 342

Hankkeen kuvaus

Helsinki XR Center -hankkeen avulla käynnistetään XR, eli laajennetun todellisuuden, teknologioihin keskittyvän keskuksen toiminta Metropolian Ammattikorkeakoulun Arabian kampuksen yhteydessä. Keskuksen toiminta korkeakoulun yhteydessä ja fyysisesti kampuksella luo uudenlaisia mahdollisuuksia tuoda osaajat ja yrityselämän tarpeet yhteen. Keskuksessa toimii FIVR* päähubi, Turbiini yrityskiihdyttämö, Metropolia Game Studio, avoimet co-working tilat, Metropolian TKI-palvelut sekä muita kampuksella tarjottavia suunnittelu- ja toteutuspalveluita, kuten Valovirta. Lisäksi Helsingin kaupunki ja Business Finland tarjoavat keskuksen yhteydessä asiantuntemusta ja yritysneuvontaa. Keskuksen toiminta keskittyy varhaisen vaiheen tiimien tukemiseen, erityisesti opiskelija ja tutkijalähtöisten tiimien ja startupien kiihdyttämiseen ja inkubointiin. Hankkeen avulla avataan keskuksen ja Metropolian kampuksen infrastruktuuria sekä osaamisympäristöä eri toimijoille.

Hankkeen tavoitteet:

1. XR keskuksen toiminnan käynnistäminen Arabianrannassa yhteistyössä FIVR:n kanssa. Varhaisen vaiheen VR/AR tiimien sekä start-up yritysten kampukselle sijoittumisen mahdollistaminen ja avoimen ekosysteemin synnyttäminen ja kasvattaminen. Yhteistyömallien (mm. alihankinta ja talenttien löytäminen) rakentaminen pidemmälle edenneiden XR yritysten ja asiakas/hyödyntäjäyritysten kanssa.
2. Toiminnan (ml. opiskelijayrittäjyys) tunnettavuuden kasvattaminen ja uuden showroomin perustaminen. Huippuosajien houkuttelu Helsinkiin ja mukaan XR keskuksen toimintaan. Arabian kampuksen palvelujen ja tilojen/laitteiden käytön avaaminen XR-keskuksen toimijoille ja tämän toimintamallin yhteiskehittäminen käyttäjien kanssa.
3. Yhteistyökumppanien hankkiminen, korkeakoulu- ja yritys yhteistyömallien kehittäminen ja toiminnan jatkorahoitusmalli 2021->

Helsinki XR Centeriin liittyvää toimintaa rahoitetaan myös Metropolialle myönnettyllä Opetus ja kulttuuriministeriön niin sanotulla profiloitumisrahoituksella

Hankkeen mittarit:

Uudet tiimit/startup yritykset: 2019 10kpl, hankkeen aikana yht. 40kpl

Yrityskumppanuudet: 2019 10kpl, hankkeen aikana yht. 30kpl

Co-creation projektit: hankkeen aikana 5 kpl

Tapahtumien määrä ja osallistujat/showroom kävijät: 2019 10 tapahtumaa, joissa 500 osallistujaa, hankkeen aikana yhteensä 30 tapahtumaa, joissa 2500 osallistujaa.

*FIVR (Finnish Virtual Reality ry) on VR/AR (XR) alan toimijoiden voittoa tavoittelematon yhdistys, jonka yli 1500 kehittäjäjäsenä muodostaa Suomen suurimman XR kehittäjäyhteisön. FIVR toteuttaa vuosittain kiihdytysohjelmia varhaisen vaiheen XR tiimeille. Suomen XR yrityksistä yli kolmannes on kulkenut läpi FIVR kiihdytysohjelmien. FIVR keskittää toimintonsa hankkeessa Helsinki XR keskuksen.

Päätöksen perustelut

Elinkeino- ja osaamisperusta:

Laajennetun todellisuuden teknologiat, eli XR on erittäin ajankohtainen ja tulevaisuuden työtehtävien kannalta tärkeä tutkimus- ja kehityskohde. Vielä ei voi tarkalleen tietää mihin näillä teknologioilla edetään, mutta suomalaisilla on oltava hyvät valmiudet pysyä mukana kehityksessä.

Alan yhteisöissä on tunnistettu tarve tuoda XR alan kehittäjät, hyödyntäjät, kouluttajat ja opiskelijat yhteen avoimelle ja kehittyvälle alustalle. Potentiaalisilla XR hyödyntäjäyrityksillä on vielä heikko ymmärrys XR mahdollisuuksista ja kehittäjillä erityisesti hyödyntäjäyritysten liiketoiminnasta ja siellä tarvittavista sisällöistä.

Hankkeen kautta XR kehittäjien ymmärrys toimialojen tarpeista ja toimialojen ymmärrys XR teknologian mahdollisuuksista kasvaa. XR-keskuksen sijoittuminen Arabiaan on luontevaa, sillä Metropolia Ammattikorkeakoulu on keskittänyt kaikki luovan alan tutkinto-ohjelmansa sinne kesällä 2017. Hankkeen toiminnan fokus on oppilaitoslähtöisessä alkuvaiheen yrittäjyydessä. XR keskuksen toiminta sisältää myös XR -koulutusohjelman, Turbiini startup -kiihdyttämön sekä Metropolia Game Studion.

Helsinki XR Center kokoaa kehittäjäyhteisön - opiskelijat, talentit sekä varhaisen vaiheen tiimit ja startup yritykset saman katon alle sekä edesauttaa XR-alan ja yhteisön sekä avoimen ekosysteemin kehittämistä. Uuden toiminnan tärkeänä osana on toimia näyteikkunana XR-sovelluksille, sisällöille ja koulutukselle. Hankkeen aikana kehitetään kestävä toimintamalli, jolla toiminnan jatkuvuus taataan hankkeen päätyttyä.

Hanke vahvistaa Helsingin osaamis- ja elinkeinoperustaa nostamalla pääkaupunkiseudulla olevaa XR alan osaamista nykyistä näkyvämmäksi, tuomalla osajia yhteen ja tarjoamalla XR keskuksen tiimeille ja startupeille yhteyksiä hyödyntäjäyrityksiin (asiakkuuksia) ja pääsyä globaaleille markkinoille. Hanke edistää myös opiskelijayritysten synnyttämistä ja opiskelijoiden sujuvaa siirtymistä työelämään alan yrityksiin ja vastaavasti talenttien löytäminen yritysmaailman tarpeisiin. Lisäksi hanke vahvistaa koulutusyhteistyötä yritysten kanssa ja edistää siten tulevaisuutta ennakoivaa opetusta. Hankkeessa rakennetaan myös Metropolian ja tutkimuskumppanien TKI-hankkeita yhdessä keskuksessa toimivien yritysten kanssa.

Yritysekosysteemien/ kokeilualustojen/innovaatiotoiminnan kehittäminen:

Hanke synnyttää onnistuessaan kansainvälisesti merkittävän keskuksen ja uuden luovan teknologia-alan innovaatioalustan, joka tuo kehittäjät, hyödyntäjät ja kouluttajat yhteen Metropolia Ammattikorkeakoulun ja FIVR:in (Finnish Virtual Reality ry) yhteyteen. Lisäksi keskus tarjoaa varhaisen vaiheen yrityksille, freelancereille ja startup -tiimeille yhteisön, tiloja, tukea. Helsingin kaupunki ja Business Finland tarjoavat keskuksen yhteydessä asiantuntemusta ja yritysneuvontaa. Helsinki XR keskuksen toiminta on suunniteltu ja rakentuu laajalla skaalalla opiskelijoista aina kansainvälisiin monialayrityksiin.

FIVR on hankkeessa oleellinen osapuoli. Hakijan mukaan FIVR:in rooli on tuoda keskuksen XR-alan asiantuntemuksen ja yhteisön, markkinoda ja viestiä omille jäsenilleen XR centerin toiminnasta ja palveluista, sekä auttaa varhaisen vaiheen tiimien löytämisessä. FIVR päähubi toimii jatkossa XR centerin yhteydessä Varman FIVR:lle tarjoamissa tiloissa. Näihin tiloihin on hankkeessa budjetoitu tekninen kehitysympäristö 10-15 tiimille. FIVR puolestaan tuo asiantuntijansa sekä valmennusohjelmansa näiden varhaisen vaiheen XR-tiimien avuksi. XR centerin tiloissa järjestettävät XR-alan tapahtumat toteutetaan yhteistyössä FIVRin kanssa. Metropolian Turbiini startup-kiihdyttämö tukee ja sparraa tiimejä kaupallistamisessa yhdessä FIVR:in asiantuntijoiden kanssa.

Strategian mukaisuus:

Hanke vastaa kaupunkistrategian mainittuja tavoitteita olla Euroopan kiehtovimpia sijaintipaikkoja uutta luovalle startup-toiminnalle ja houkuttelevin osaamiskeskittymä yrityksille ja yksilöille.

Hyödyt asukkaille ja palvelujen kehittämisessä:

XR teknologiat tuovat uusia mahdollisuuksia myös kaupungin palvelujen kehittämiseen. Hanke voi onnistuessaan vahvistaa kaupungin toimialojen ja XR alan yritysten yhteistyötä mm. oppimiseen, kulttuuriin ja vapaa-aikaan, sosiaali- ja terveyspalveluihin sekä kaupunkisuunnitteluun liittyvien sovellusten ja palvelujen kehittämisessä. Hankkeessa syntyvä avoin showroom ja yhteistyötila on myös kaupunkilaisten käytössä ja hankkeessa muodostuva avoin oppimisympäristö voi lisätä kaupungin työntekijöiden XR-alan ymmärrystä ja osaamista.

Muut arviointikriteerit:

Hakemus on suuntaviivoiltaan selkeä ja toimintamalli on realistinen. Hankkeen toteuttajalle esitetään seuraavia kehotuksia ja huomioita:

- Hankkeen tulee vuoden 2019 selvittää Business Finlandin rahoituksen kytkemistä XR Centerin toimintaan sekä kartoittaa muita julkisen puolen rahoituskanavia.
- Hankkeen tulee alusta lähtien testata ja kehittää liiketoimintamalleja, jotta toimintaa voitaisiin jatkossa rahoittaa myös yksityisellä rahoituksella.
- Hankkeen tulee vuoden 2019 aikana selvittää yhteistyömahdollisuuksia pääkaupunkiseudun muiden relevanttien oppilaitosten, erityisesti Helsingin yliopiston ja Aalto-yliopiston kanssa sekä Mediapolis Tampereen kanssa.
- Hankkeen ohjausryhmään tai toimintaan tulee ottaa mukaan yritysmaailman edustajat riittävässä määrin.
- XR Centerin tilat, laitteet ja palvelut on avattava laajaan yhteiskäyttöön start upeille, yrityksille jne.
- Hankkeen matkakuluja ei voida innovaatorahaston rahoituksen osalta osoittaa XR keskuksessa toimiville startup-yrityksille. Lupaavien startup-yritysten kansainväliseen verkostoitumiseen

löytyy rahoitusmahdollisuuksia NewCo Helsingin koordinoiman Kansainvälistä kasvua hankkeen kautta.

2 Yhteismaa ry: Naapurusto hoivarinki

Toteutusajka:	5/2019 – 4/2020	
Yhteistyötahot kaupungilla:	Sosiaali- ja terveystoimiala/ Sairaala-, kuntoutus-, ja hoivapalvelut	
Yhteistyötahot muualla:	Kokeiluun rekrytoitavat hoivaajat ja hoitajat	
Kokonaiskustannukset:	88 500 euroa	

Rahoitustarve	Innovaatorahasto, €	Muu rahoitus, €	Rahoitusesitys	Innovaatorahasto, €
2019	57 500	9 000	2019	0
2020	22 000	-	2020	0
Yht.	79 500	9 000	Yht.	0

Hankkeen kuvaus

Hankkeessa kehitetään malli, jossa kotona asuvan ikäihmisen tueksi koostetaan naapuruston asukkaista hoivarinki ja kokeillaan hoivarinkien toimintaa. Hoivarinki tarjoaa ikäihmiselle kauppa-avun, ateriapalveluiden, asiointipalveluiden, pyykkihuollon ja siivouspalvelun kaltaisia kotihoidon tukipalveluita.

Tavoitteena on selvittää voiko läheisen sijainnin ja yhteisöllisen naapuruston pohjalle luoda uudenlaisen arjen naapurustotyön toimintamallin ja markkinan. Samalla edistetään naapurustojen verkottumista ja sosiaalisen pääoman kasvua, mikä puolestaan generoi lisää, myös elinkeinorakennetta tukevaa, toimeliaisuutta. Tavoitteena on myös helpottaa kaupungin omien hoitoammattilaisten työtä ja myötävaikuttaa palvelujen uudistamista kohti moniammatillista toimintaa, omahoidon lisäämistä, ikääntyneiden palvelukokonaisuuksien räätälöimistä ja edistää asiakkaan toimimista omassa ympäristössään.

Hankkeessa hyödynnetään jo olemassa olevaa digitaalista Nappi Naapuri -palvelua viestintätyökaluna, jota samalla kehitetään hankkeen myötä. Hankkeen kolme keskeisintä vaihetta ovat 1. rekrytointi- ja alkuselvytys, 2. hoivarinki-mallin rakentaminen tapauskohtaisesti, ja 3. hoivarinki-kokeilu.

Rekrytointi- ja alkuselvytysvaiheessa kokeilusta tiedotetaan kaupungin asukkaille. Seuraavassa vaiheessa hoivarinki-mallit rakennetaan yhdessä mukaan valittujen hoivattavien ja hoivaajien kanssa heidän yksilöllisten elämäntilanteiden, resurssien ja tarpeiden mukaan. Itse kokeiluvaiheessa muodostetaan kolme hoivarinkiä jotka toimivat neljän kuukauden ajan. Ringit muodostetaan kolmen apua tarvitsevan ikäihmisen naapurustosta, josta jokaiselle etsitään 3-8 hoivaringin jäsentä. Kokeilussa testataan myös maksullisen hoivan eroa maksuttomaan. Osa hoivattavista maksaa pienen korvauksen ja osa hoivaajista saa vastaavasti pienen korvauksen. Osa hoivaajista tekee työtä vapaaehtois pohjalta. Maksuihin varataan pieni summa Yhteismaa ry:n varoista. Yhteismaa vastaa myös maksuliikenteestä ja vakuuttaa osallistuja.

Päätöksen perustelut

Elinkeino- ja osaamisperusta:

Hankkeessa testattaisiin pienimuotoisesti palvelumallia, joka onnistuessaan voisi pidemmällä tähtäimellä luoda markkinat uudenlaiselle naapurustotyölle. Läheinen sijainti voisi olla logistisesti tehokas resurssi, jonka hyödyntäminen voisi teoriassa tuottaa sekä taloudellista tehokkuutta että sosiaalista hyvinvointia. Hanke voisi edistää kehitystä jossa kaupunkilaisten sivutoiminen työ lisääntyisi oman arjen osana.

Naapurusto hoivarinki -hankkeessa suora elinkeinoperustan luominen jää kuitenkin ohueksi. Vaikka hoivarinki-malli osoittautuisi toimivaksi ja naapurit sitoutuisivat siihen, jää arvattavaksi kuinka suurta elinkeinopoliittista merkitystä toiminnalla olisi. Hankkeen suurin hyöty on arvioiden perusteella naapureiden yhteisöllisyyden lisääminen eikä niinkään elinkeinomahdollisuuksien kehittäminen. Ikääntyneiden kotihoidon palvelutarpeeseen ja naapuriapuun on jo nyt vastaamassa kokopäiväisiä yrittäjiä, järjestöjen ja kaupungin organisoimaa vapaaehtoistoimintaa ja kunnan tukemaa omaishoitoa sekä henkilökohtaisia avustajia.

Yritysekosysteemien/ kokeilualustojen/innovaatiotoiminnan kehittäminen:

Hanke ja siinä kehitettävä sähköinen alusta voisi toimiessaan avata mahdollisuuksia muille uudenlaisille arkeen ja ihmisten läheiseen sijaintiin pohjautuville palvelumalleille, esimerkiksi lastenhoitopalveluiden ja nuorten harrastustoiminnan toteuttamisessa tai vaikka naapuruston ruokapalveluiden ja liikkumispalveluiden tuottamisessa tai muussa jakamistaloudessa.

Hankkeessa pilotoidaan aktiivisen hoivaringin muodostamista. Toiminta vaatii koordinaatiota, joka maksaa. Kaupungin sosiaali- ja terveystoimialan edustajien mukaan toimialan ei perustoimintansa puitteissa kuulu rahoittaa vapaaehtoisuuteen pohjautuvaa hoivaringin kaltaista toimintaa. Jos kuntalaiset itse maksavat haluamastaan vapaaehtoistyötä, se on ilman muuta kaupungin kannalta toimivaa. Mikäli toiminta kehittyisi niin sanottuun maksulliseen suuntaan tulisi myös huomioida verotus- ja vastuu-asioita. Toiminnan rahoittaminen hankkeen päätyttyä jää auki eikä Yhteismaa ry esitä omaa ansaintalogiikkaa tähän toimintamalliin.

Strategian mukaisuus:

Nappi Naapuri ja Yhteismaa ovat tähän asti pääosin perustuneet vapaaehtoistyön ja naapuriavun edistämiseen, mikä osaltaan edistää kaupungin osallisuus- ja vuorovaikutusmallin tavoitteita. Hankkeessa kokeiltaisiin mallia, jossa ihmiset saavat rahallista korvausta naapuriavun tarjoamisesta, mikä sinänsä muuttaisi vapaaehtoistyön dynamiikkaa.

Hyödyt asukkaille ja palvelujen kehittämisessä:

Hanke voisi teoriassa tarjota sosiaali- ja terveystoimialalle kokeilutietoa uudenlaisesta ratkaisusta vanhusten kotihoidon tukipalvelujen toteuttamisesta. Toimiessaan hanke voisi myös verkottaa naapurustoja ja tehdä naapurustoista sosiaalisempia ja dynaamisempia, ja luoda aineksia taloudellisen toimeliaisuuden lisääntymiselle.

Kaupungin sosiaali- ja terveystoimialan edustajien mukaan ei ole realistista, että naapurusto hoitaisi toimialan huonokuntoisia asiakkaita. Hankkeen kohderyhmänä voisi toki olla parempikuntoisia vanhuksia, jotka eivät vielä ole sosiaali- ja terveystoimialan asiakkaita. Kaupungin rooli hankkeessa olisi lähinnä viestinnällinen, eli kaupungin työntekijät voisivat kertoa Yhteismaan hankkeen palvelusta.

Muut arviointikriteerit:

Hanke on kiinnostava, mutta sillä ei tässä muodossa arvioida olevan merkittävää potentiaalia elinkeinoperustan luomisessa eikä sitä tästä syystä esitetä rahoitettavaksi innovaatorahastosta. Hankkeen suunnittelu vaikuttaa vielä keskeneräiseltä ja sen konkreettisessa toteutuksessa näyttäisi vielä olevan paljon epäselvää, esimerkiksi vastuu-, vero- ja turvallisuusasioiden osalta, joita ei juuri käsitellä hakemuksessa.

Pilotin kohderyhmä on hyvin suppea (3 vanhusta + 9-24 hoivaajaa) ja kokeilu kestäisi vain neljä kuukautta. Sen perusteella voi olla vaikea vetää pitkälle meneviä johtopäätöksiä. Hankkeen avulla voisi tosin arvioida kannattaisiko tällaista toimintaa kokeilla laajemmassa mittakaavassa.

Hankkeessa palkattavan koordinaattorin palkkataso arvioidaan olevan korkea suhteutettuna työtehtävään.